

Diners i cultura

Sovint la gent que participem en el món cultural tenim una noció ben llunyana de l'economia, la qual no sol arribar més enllà dels números que són necessaris per a tirar endavant una exposició, l'edició d'un llibre o una revista, el pagament d'un conferenciant, etc., sense que la immediatesa d'aquestes necessitats i, sovint, el mateix temps que la seva realització consumeix, ens permeti donar-hi massa més voltes i sobretot reflexionar d'una manera més global sobre els diners i la cultura.

Hi ha unes xifres, uns percentatges, que són, però, explícits per sí mateixos, i que ens ajuden a conèixer quina és l'apreciació real que la nostra societat dóna a la cultura, tot i que moltes paraules que sonen insistentment ens recorden que és la base de la nostra identitat, el fonament de la civilitat..., etc. Totes aquestes lloances, però, no es reflecteixen en els pressupostos.

Comencem: el percentatge que la Generalitat de Catalunya dedica a Cultura és el 5% del pressupost global. És a dir, de cada 100 euros gastats només cinc tenen aquesta destinació. Considerant que vivim en un país que pateix la interferència de dues cultures molt poderoses, la pròxima, la castellana, i la global, l'anglesa, que just si li deixen prou aire, ¿és un percentatge suficient? Quan parlem de cinema, de capelles romàniques caigudes, de què viuen els literats, els historiadors, els cantautors, els productors de cultura..., no sembla que sigui suficient. I això, sense entrar en l'anàlisi de com es gasta aquest escàs percentatge, que permet poques inversions veritables, en un camp on hi havia molt per recuperar després del franquisme. No podem entrar en el fons de la qüestió, que és el finançament de la Generalitat, però hem d'apuntar el tema.

Si ho analitzem a nivell comarcal ens trobem amb el mateix resultat. L'Ajuntament de Berga, i els de la comarca, estan força per sota del recomanat per les entitats que agrupen els municipis catalans. El pressupost de cultura de Berga ronda el 4%, força per sota de la mitjana dels municipis catalans de 10 a 20.000 habitants, tenint present, també, que els que són capitals de comarca han de donar servei cultural a àrees més àmplies. Però, els municipis berguedans mitjans i petits, encara tenen unes xifres molt més baixes, llevat d'excepcions. Cal matisar, i valorar positivament, la progressiva tendència al creixement en el cas de Berga, on la xifra encara seria més gran si s'hi incloguessin algunes partides dedicades a festes populars que en l'actualitat estan segregades de la regidoria de cultura, i que en altres municipis hi són incloses.

En conseqüència, a la comarca hi ha un nombre molt petit d'alliberats de la cultura, gent que amb la seva feina poden produir bens culturals. Només per voluntarisme es mantenen les entitats més actives; no es podria pas fer L'EROL si els qui hi treballem cobressim, ni els pastorets, ni bona part de les activitats culturals de la comarca. Però hi ha camps de

la cultura en els que deixar la producció solament en mans del voluntarisme és demanar massa i sovint, potser, abusar d'aquestes persones.

Concretament situacions i citem-ne algunes de les més evidents: ¿quants castells hi ha conservats al Berguedà i quants en runes?, ¿quantes esglésies restaurades i quantes de caigudes els darrers trenta anys?. ¿Què s'ha excavat amb pressupost de l'administració, quines investigacions històriques s'han fet amb financiació pública, quins són els museus que guarden el nostre patrimoni, a quins museus, encara, va a parar el nostre patrimoni, a quins arxius, encara, va a parar part del patrimoni documental de la comarca, sense que ni tan sols hi hagi protestes? Davant una escassa consciència social, sovint, tant els actors culturals com els poders públics, semblem resignats i conformistes quan sorgeixen situacions que afecten directament la pèrdua de patrimoni.

Una millora dels fons permetria treballar més en la direcció de posar a l'abast del públic, d'un públic tan ampli com fos possible, el béns i els beneficis dels actes culturals: en la formació, el gaudi, la sensibilitat, la veritable qualitat de vida. Actualment bona part de les iniciatives segueixen venint de la societat civil.

Brillant panorama. Per completar la referència, només cal donar a conèixer la situació d'altres ciutats i comarques intermèdies com Olot, Vic o Vilafranca de Penedès, que doblen el nostre percentatge i, en algun cas, de llarg, per començar a pensar que no actuem amb prou responsabilitat respecte a la cultura en general i al patrimoni en particular, i que tampoc ho exigim, si més no amb prou força, ni tan sols a les administracions més properes. Volem potenciar el turisme, però en la part que el turisme pot ser cultural, la nostra oferta està a un nivell força més baix que els tres exemples citats. Penseu sols en els museus, les publicacions o les agendes d'actes d'aquestes tres ciutats escollides com a exemple, però que amb resultats similars podríem ampliar la llista a tota la gamma de ciutats catalanes de 10 a 50.000 habitants que són a més capitals de comarca.

Ens hauria estat molt més fàcil escriure un editorial laudatori, ja que sempre hi ha aspectes positius, i n'hi ha realment. Berga i el Berguedà són tanmateix molt actius, però el panorama global és ben millorable, i creiem que els lectors quedaran molt més orientats de la veritable situació amb aquestes xifres que amb les ensabonades en sèrie a institucions i a particulars que es llegeixen en alguns apartats dels mitjans de comunicació. Esperem que els nous camins iniciats els darrers anys es concretin en una realitat diferent i millor. I perquè això passi cal que els berguedans siguem molt més conseqüents amb tot allò que afecta el nostre patrimoni cultural.